

وَاللَّهُ فَضَّلَ بَعْضَكُمْ عَلَى بَعْضٍ فِي الرِّزْقِ فَمَا

الَّذِينَ فَضَّلُوا بَرَادِي رِزْقِهِمْ عَلَى مَا مَلَكَتْ

أَيْمَانُهُمْ فَهُمْ فِيهِ سَوَاءٌ أَفَبِنِعْمَةِ اللَّهِ يَجْحَدُونَ

(71) وَاللَّهُ جَعَلَ لَكُمْ مِنْ أَنْفُسِكُمْ أَزْوَاجًا وَجَعَلَ

لَكُمْ مِنْ أَزْوَاجِكُمْ بَيْنَ وَحَفْدَةٍ وَرَزَقَكُمْ مِنَ

الطَّيِّبَاتِ أَفَبِالْبَاطِلِ يُؤْمِنُونَ وَبِنِعْمَةِ اللَّهِ هُمْ

يَكْفُرُونَ (72) وَيَعْبُدُونَ مِنْ دُونِ اللَّهِ مَا لَا يَمْلِكُ

لَهُمْ رِزْقًا مِنَ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ شَيْئًا وَلَا

يَسْتَطِيعُونَ (73) فَلَا تَضْرِبُوا لِلَّهِ الْأَمْثَالَ إِنَّ اللَّهَ

يَعْلَمُ وَأَنْتُمْ لَا تَعْلَمُونَ (74) ضَرَبَ اللَّهُ مَثَلًا عَبْدًا

مَمْلُوكًا لَا يَقْدِرُ عَلَى شَيْءٍ وَ مَنْ رَزَقْنَاهُ مِنَّا رِزْقًا

حَسَنًا فَهُوَ يُنْفِقُ مِنْهُ سِرًّا وَ جَهْرًا هَلْ يَسْتَوُونَ

الْحَمْدُ لِلَّهِ بَلْ أَكْثَرُهُمْ لَا يَعْلَمُونَ (75) وَ ضَرَبَ

اللَّهُ مَثَلًا رَجُلَيْنِ أَحَدُهُمَا أَبْكَمُ لَا يَقْدِرُ عَلَى شَيْءٍ

وَ هُوَ كُلُّ عَلَى مَوْلَاهُ أَيْنَمَا يُوَجِّههُ لَا يَأْتِ بِخَيْرٍ

هَلْ يَسْتَوِي هُوَ وَ مَنْ يَأْمُرُ بِالْعَدْلِ وَ هُوَ عَلَى

صِرَاطٍ مُسْتَقِيمٍ (76)

Allah has bestowed His gifts of sustenance more freely on some of you than on others: those more favoured are not going to throw back their gifts to those whom their right hands possess, so as to be equal in that respect. Will they then deny the favours of Allah? And Allah has made for you mates of your own nature, and made for you, out of them, sons and daughters and grandchildren, and provided for you sustenance of the best: will they then believe in vain things, and be ungrateful for Allah's favours?- And worship others than Allah,- such as have no power of providing them, for sustenance, with anything in heavens or earth, and cannot possibly have such power? Invent not similitudes for Allah: for Allah knoweth, and ye know not. Allah sets forth the parable (of two men: one) a slave under the dominion of another; He has no power of any sort; and (the other) a man on whom We have bestowed goodly favours from Ourselves, and he spends thereof (freely), privately and publicly: are the two equal? (By no means;) praise be to Allah. But most of

them understand not. Allah sets forth (another) parable of two men: one of them dumb, with no power of any sort; a wearisome burden is he to his master; whichever way he directs him, he brings no good: is such a man equal with one who commands justice, and is on a straight way?

اور دیکھو، اللہ نے تم میں سے بعض کو بعض پر رزق میں فضیلت عطا کی ہے۔

پھر جن لوگوں کو یہ فضیلت دی گئی ہے وہ ایسے نہیں ہیں کہ اپنا رزق اپنے

غلاموں کی طرف پھیر دیا کرتے ہوں تاکہ دونوں اس رزق میں برابر کے

حصہ دار بن جائیں۔ تو کیا اللہ ہی کا احسان ماننے سے ان لوگوں کو انکار ہے؟ اور

وہ اللہ ہی ہے جس نے تمہارے لیے تمہاری ہم جنس بیویاں بنائیں اور اسی نے

ان بیویوں سے تمہیں بیٹے پوتے عطا کیے اور اچھی اچھی چیزیں تمہیں کھانے

کو دیں۔ پھر کیا یہ لوگ (یہ سب کچھ دیکھتے اور جانتے ہوئے بھی) باطل کو

مانتے ہیں اور اللہ کے احسان کا انکار کرتے ہیں۔ اور اللہ کو چھوڑ کر ان کو پوجتے

ہیں جن کے ہاتھ میں نہ آسمانوں سے انہیں کچھ بھی رزق دینا ہے نہ زمین سے

اور نہ یہ کام وہ کر ہی سکتے ہیں؟ پس اللہ کے لیے مثالیں نہ گھڑو، اللہ جانتا ہے،

تم نہیں جانتے۔ اللہ ایک مثال دیتا ہے۔ ایک تو ہے غلام، جو دوسرے کا

مملوک ہے اور خود کوئی اختیار نہیں رکھتا۔ دوسرا شخص ایسا ہے جسے ہم نے

اپنی طرف سے اچھا رزق عطا کیا ہے اور وہ اس میں سے کھلے اور چھپے خوب

خرچ کرتا ہے۔ بتاؤ، کیا یہ دونوں برابر ہیں؟ الحمد للہ، مگر اکثر لوگ (اس

سیدھی بات کو) نہیں جانتے۔ اللہ ایک اور مثال دیتا ہے۔ دو آدمی ہیں۔ ایک

گونا گوا بہرا ہے، کوئی کام نہیں کر سکتا، اپنے آقا پر بوجھ بنا ہوا ہے، جدھر بھی وہ

اسے بھیجے کوئی بھلا کام اُس سے بن نہ آئے۔ دوسرا شخص ایسا ہے کہ انصاف کا

حکم دیتا ہے اور خود راہ راست پر قائم ہے بتاؤ کیا یہ دونوں یکساں ہیں؟

और देखो, अल्लाह ने तुममें से बाज़ को बाज़ पर रिज्क में फ़ज़ीलत अता की है | फिर जिन लोगों को यह फ़ज़ीलत दी गई है वे ऐसे नहीं हैं कि अपना रिज्क अपने गुलामों की तरफ़ फेर दिया करते हों ताकि दोनों इस रिज्क में बराबर के हिस्सेदार बन जाएँ | तो क्या अल्लाह ही का एहसान मानने से इन लोगों को इनकार है? और वह अल्लाह ही है जिसने तुम्हारे लिए तुम्हारी हम-जिन्स बीवियाँ बनाई और उसी ने इन बीवियों से तुम्हें बेटे-पोते अता किए और अच्छी-अच्छी चीज़ें तुम्हें खाने को दी | फिर क्या ये लोग (ये सब कुछ देखते और जानते हुए भी) बातिल को मानते हैं और अल्लाह के एहसान का इनकार करते हैं और अल्लाह को छोड़कर उनको पूजते हैं जिनके हाथ में न आसमानों से इन्हें कुल भी रिज्क देना है न ज़मीन से, और न यह काम वे कर

~~~~~

ही सकते हैं? पस अल्लाह के लिए मिसालें न घड़ो, अल्लाह जानता है, तुम नहीं जानते | अल्लाह एक मिसाल देता है | एक तो है गुलाम, जो दूसरे का ममलूक है और खुद कोई इखतियार नहीं रखता | दूसरा शख्स ऐसा है जिसे अपनी तरफ़ से अच्छा रिज्क अता किया है और वह उसमें से खुले और छिपे ख़ूब खर्च करता है | बताओ, क्या ये दोनों बराबर हैं?—अलहम्दु-लिल्लाह, मगर अकसर लोग (इस सीधी बात को) नहीं जानते | अल्लाह एक और मिसाल देता है | दो आदमी हैं | एक गूँगा-बहरा है, कोई काम नहीं कर सकता, अपने आँका पर बोझ बना हुआ है, जिधर भी वह उसे भेजे कोई भला काम उससे बन न आए | दूसरा शख्स ऐसा है कि इनसाफ़ का हुक्म देता है और खुद राहे-रास्त पर कायम है | बताओ क्या ये दोनों यकसाँ हैं?